

A HITELEZŐK BIZTOSÍTÉK-KÖVETELÉSI JOGA.

Dr. Bakos-Kovács Kitti

TÁRSASÁGI JOG I.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

A HITELEZŐK BIZTOSÍTÉK-KÖVETELÉSI JOGA.

1. A hitelezők biztosíték-követelési jogáról általában.
2. A hitelezőket megillető biztosíték-követelési jogra való jogosultságról.
3. A hitelezőket megillető biztosíték-követelési jog érvényesítéséről.

Dr. Bakos-Kovács Kitti PhD.

egyetemi adjunktus

OLVASÓLECKE

IDŐIGÉNYE: 30 PERC

1. A HITELEZŐK BIZTOSÍTÉK-KÖVETELÉSI JOGÁRÓL ÁLTALÁBAN.

A hitelezők védelme érdekében külön védelmi mechanizmus került beillesztésre a szabályozásba, ha a jogi személy szervezeti formáját megváltoztatva határoz a **jogutódlásról**, vagy **korlátolt felelősségű társaság és részvénytársaság** a létesítő okiratban meghatározott **jegyzett tőkéjének leszállításáról** dönt. A hitelezőket megillető biztosíték-követelési jog a változásról szóló, *a törvényben meghatározott közlemény Cégközlönyben történő közzétételét megelőzően keletkezett követelések jogosultjait kívánja védelemben részesíteni egy már fennálló kötelem során bekövetkező külső vagy belső szervezeti változásokkal és az ebből eredő kockázatokkal szemben.* A hitelezőket megillető biztosíték-követelési jog **nem függ a követelés esedékessé válásától**; mind le nem járt követelések esetében követelhet biztosítékot a hitelező, mind pedig akkor, ha az esedékessé vált követelés kiegyenlítésére valamilyen okból még nem került sor.

A jogi személyek általános szabályai között a *Ptk. 3:43. § (2)* bekezdése rögzíti az alaptételt, míg a jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről és szétválásáról szóló *2013. évi CLXXVI. törvény 10. § (2) bekezdése* bontja ki a további feltételeket a jogutódlással járó szervezeti változások esetén igénybe vehető biztosíték-követeléshez kapcsolódóan. Mindkét törvényhely a jogi személyek átalakulása esetén írja elő az átalakuló jogi személy számára azt a kötelezettséget, hogy a hitelező kérésére nyújtson biztosítékot abban az esetben, ha a hitelező jogi személlyel szemben fennálló követelése az átalakulásról hozott döntés közzétételét megelőzően keletkezett, és a jogi személy által elhatározott jogutódlással járó szervezeti változás a követelés kielégítését veszélyezteti. Tekintettel arra, hogy az átalakulás normaanyagát az egyesülés és szétválás esetén is megfelelően alkalmazni kell, így a hitelezőt a

jogi személy egyesülése és szétválása esetén is megilleti a biztosíték-követelési jog, ha annak törvényi feltételei egyebekben fennállnak.

A *Polgári Törvénykönyv* a korlátolt felelősségű társaság (*Ptk. 3:204. §*) és a részvénytársaság (*Ptk. 3:313. §*) esetében a törzstőke és az alaptőke leszállításának keretei között a gazdasági társaság, mint elkülönült jogalany hitelezői jogviszony időtartama alatt bekövetkező, a jegyzett tőke mértékét érintő csökkentésével járó kockázatok kiegyenlítése érdekében teremt lehetőséget arra, hogy a hitelező biztosítékot követelhessen. A szabályozás indoka ezen túlmenően az, hogy a mögöttes tagi felelősség nélkül működő gazdasági társaságok esetében a társasági vagyon fedezetet nyújthat a hitelezői igények kielégítésére; a tag pedig – a törvényben meghatározott speciális felelősségi tényállásokban foglalt kivételekkel – nem felel a jogi személy működése alatt a gazdasági társaság vagyona által nem fedezett tartozásokért.

A törvény nem határozza meg, hogy a hitelezők milyen biztosítékre tarthatnak igényt. Alkalmas lehet biztosíték céljára minden olyan jogi eszköz, amely általában véve hitelbiztosítékként funkcionál (például zálogjog vagy kezesség), de a szerződéses biztosítékokon kívül minden más olyan jogi lehetőség is igénybe vehető, amely a felek megállapodása szerint képes kiegyensúlyozni a hitelező megnövekedett kockázatát (például tartozáselismerő nyilatkozat, melynek keretei között a hitelező számára bizonyítással járó könnyebbség mutatkozik).

A jogutódlásra és a tőkeleszállításra vonatkozó törvényi előírások azonos feltételek és szempontok szerint rendezik a biztosíték-követelés feltételeit, így ezek elemzése absztrakt módon történik meg azzal, hogy az adott esetben fennálló különbségekre felhívjuk a figyelmet.

2. A HITELEZŐKET MEGILLETŐ BIZTOSÍTÉK-KÖVETELÉS JOGRA VALÓ JOGOSULTSÁGRÓL.

A törvényhelyek általános feltételként **a követelés keletkezésének időpontjához kötik a biztosíték-követelésre irányuló jogosultságot.** Csak azon követelések jogosultjait illeti meg a biztosíték-követelési jog, amely a jogutódlás vagy a tőkeleszállítás elhatározásáról szóló, **törvényben meghatározott közlemény Cégközlönyben történő közzétételét megelőzően keletkeztek, függetlenül attól, hogy a követelés esedékessé vált-e vagy sem.** Jogutódlás esetén az átalakulás, egyesülés és szétválás eljárási rendjében egy közlemény kerül közzétételre a Cégközlönyben, amely a jogutódlással járó szervezeti változás elhatározását és döntés közzétételét tartalmazza. A tőkeleszállítás eljárási rendjében két közleményt kell publikálni; a követelés keletkezése szempontjából a biztosíték-követelésre való jogosultságot az első hirdetmény közzétételének időpontja határozza meg. Az a hitelező, aki a változásokról szóló

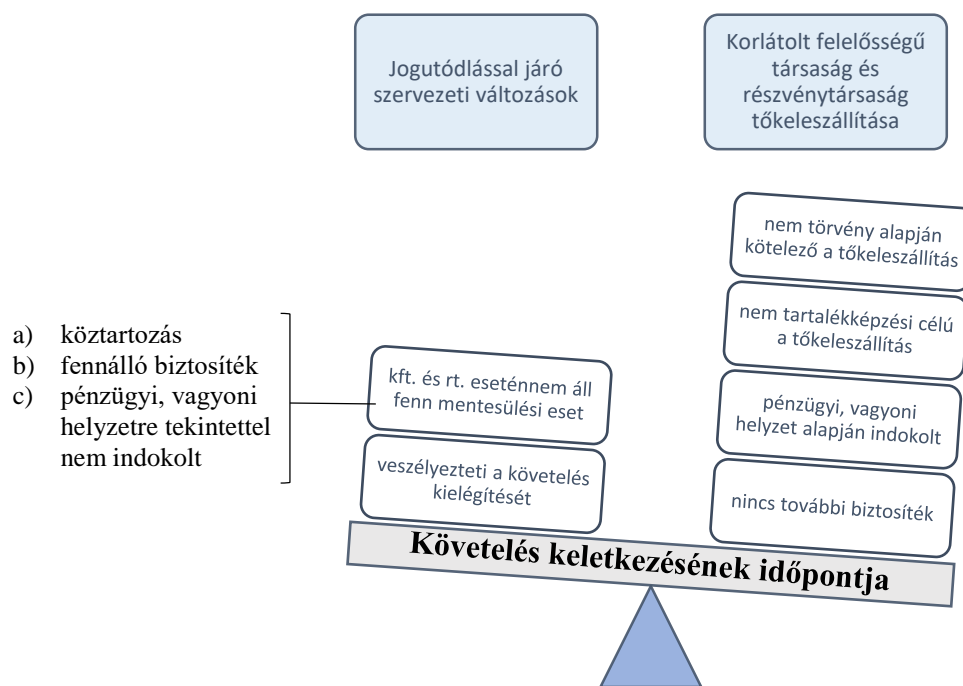
ezen közlemények Céglözlönyben történő közzétételét követően lép jogviszonyba a gazdasági társasággal, már a változások ismeretében köt szerződést a jogi személlyel, ahol a jogviszony létrehozásának, az ügylet megkötésének keretei között a megváltozott körülményeknek megfelelően tudja értékelni szerződő partnerét, valamint dönteni a szerződés teljesítésének feltételeiről, azok kialakításáról és a felek akaratán alapuló szerződéses biztosítékrendszer kiépítéséről.

Természetesen előfeltétel, hogy **a lejárt követelés még nem került teljesítésre** és kiegyenlítésre az adós részéről; e tekintetben a hitelezőt illeti meg a választás, hogy igényét *milyen jogalapra hivatkozva*, a felelősségi rendelkezésekre, a biztosíték-követelési jogra vagy adott esetben, más szerződésben kikötött biztosítékokra alapítottn kívánja érvényesíteni.

A hitelező biztosítékot **fennálló követelése erejéig** követelhet a jogi személytől, illetve a gazdasági társaságtól. A biztosíték mértéke tehát nem korlátlan, valamint azt a követelést már biztosító további szerződéses biztosítékokkal együttes figyelembe vételével kell meghatározni.

A követelés keletkezésének időpontján kívül további feltételnek is meg kell felelni ahhoz, hogy a hitelező a fentiekben foglalt szervezeti változások esetén biztosítékot követelhesen a jogi személytől/gazdasági társaságtól.

1. SZ. ÁBRA: A HITELEZŐKET MEGILLETŐ BIZTOSÍTÉK-KÖVETELÉSI JOG SPECIÁLIS FELTÉTELEI

A szabályozás módszerét tekintve a **jogutódlással** járó szervezeti változások esetén a törvény generálklauzulája ahhoz köti a biztosíték-követelésre vonatkozó jogosultságot, hogy **a szervezeti változás veszélyezteti a már fennálló követelés kielégítését**, amelyhez képest további **speciális feltételként** írja elő, hogy korlátozott tagi felelősséggel működő jogi személy mely esetekben nem tagadhatja meg a biztosítéknyújtást.

Jogutódlás esetén a hitelezőket csak abban az esetben illeti meg a biztosíték-követelés joga, ha igazolják, hogy az átalakulás folyamata veszélyezteti a követelések kielégítését. A *veszélyeztetés* azt jelenti, hogy fennáll annak a kockázata, hogy a jogutódlás miatt veszélybe kerül a hitelező követelésének a kielégítése akár a jogutódlásban taggá nem vált személy részére történő vagyonkiadás, akár a jogutódlással egyidejűleg végrehajtott jegyzett tőke leszállítása miatt, de a jogutódlásban érintett jogi személyek vagyoni helyzetének elemzése mellett az eset összes körülménye alapján figyelembe kell venni a felek közötti jogviszonyhoz kapcsolódó mindazon szerződéses biztosítékok körét is, amelyek a felek megállapodásai alapján a követelés teljesítését, kielégítését biztosítják. Ezen generálklauzulán túlmenően további speciális feltételek érvényesülnek akkor, ha a jogi személy olyan formában működik, amelynek tagjai vagy alapítói – főszabály szerint – nem tartoznak felelősséggel a jogi személy vagyona által nem fedezett tartozásokért. E tekintetben a jogutódlással érintett jogi személy nem tagadhatja meg a biztosíték nyújtását akkor, azaz minden esetben kell biztosítékot nyújtania, ha *a)* a jogelőd jogi személynek a saját tőke felénél magasabb összegű köztartozása van, amelyre halasztást, fizetési könnyítést nem kapott; *b)* a hitelező nem rendelkezik megfelelő és a jogutódlással járó kockázatok szempontjából is értékelve a követelés teljesítését elősegítő arányos biztosítékkal; *c)* a jogi személy átalakulás utáni pénzügyi, vagyoni helyzetére figyelemmel indokolt a biztosítékadás.

A korlátozás indoka a *b)* esetben már a biztosított hitelezők esetében abban rejlik, hogyha a jogosult már rendelkezik olyan, szerződéses alapon kikötött biztosítékkal, amely elegendő fedezetet nyújthat számára a követelés teljes kielégítésére, akkor a túlbiztosítás elkerülendő.

A korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság tőkeleszállításához kapcsolódóan a jogszabály azokat a feltételeket határozza meg, amikor a gazdasági társaság **mentesül a biztosítéknyújtás kötelezettsége alól**.

A korlátolt felelősségű társaság és részvénytársaság **tőkeleszállítása** esetén **nem köteles** a gazdasági társaság biztosítékot nyújtani, ha *a)* a hitelező már rendelkezik olyan biztosítékkal, amely a tőkeleszállítással járó kockázatok együttes figyelembe vételével is képes a követelés teljesítését biztosítani; *b)* a társaság tőkeleszállítás utáni vagyoni és pénzügyi helyzetére tekintettel indokolatlan a biztosítéknyújtás; *c)* tartalékképzési céllal végrehajtott tőkeleszállítás

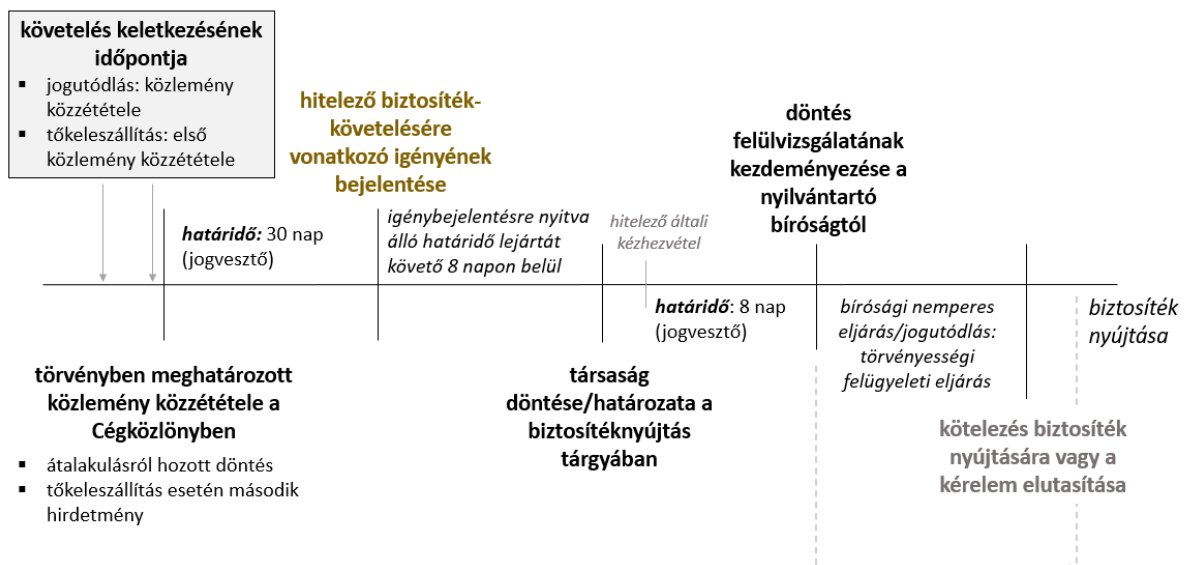
esetén (ha a tartalékképzés mértéke megfelel az erre irányadó törvényi korlátnak); d) a jegyzett tőke leszállítása a törvény rendelkezése alapján kötelező.

3. A HITELEZŐKET MEGILLETŐ BIZTOSÍTÉK-KÖVETELÉSI JOG ÉRVÉNYESÍTÉSÉRŐL.

Ha a hitelezőket hátrányosan érintheti a követelések kielégítési alapjának a csökkenése, így mindenképpen szükséges egy védelmi mechanizmus beépítése a szabályozási körébe. A biztosítéknyújtás elmaradása esetén a törvény **speciális bírósági kontrollmechanizmus** alkalmazását teszi lehetővé.

A hitelezőt megillető biztosíték a hitelező kérésére, illetve ezirányú igényének a jogi személy, illetve a gazdasági társaság részére történő **bejelentését** követően illeti meg. A hitelező részére a törvény **határidőt** szab a biztosítékra vonatkozó igényének jogi személy/gazdasági társaság részére történő bejelentésére. Jogutódlás esetén a biztosíték-követelésre nyitva álló *harmincnapos jogvesztő határidő az átalakulásról, egyesülésről és szétválásról hozott döntés közzétételének napjától* számítandó, míg a *tőkeleszállítás* esetén szintén harminc napos jogvesztő határidő áll a hitelező rendelkezésére azzal, hogy nem az első, hanem a tőkeleszállításról szóló *második hirdetmény közzétételét követően* jelentheti be a hitelező biztosíték-követelésre irányuló igényét a gazdasági társaság részére.

2. SZ. ÁBRA: A HITELEZŐKET MEGILLETŐ BIZTOSÍTÉK-KÖVETELÉSI JOG ÉRVÉNYESÍTÉSÉNEK ELJÁRÁSI RENDJE.

A kérelem elbírálásának első lépcsőjeként **a jogi személy/gazdasági társaság köteles** az igénybejelentésre nyitva álló *határidő lejárta követő nyolc napon belül* a hitelezőnek **biztosítékot nyújtani, vagy a kérelem elutasítását** és annak indokát a hitelező tudomására hozni. A tőkeleszállítás esetén a törvény kifejezett rendelkezése alapján az erről szóló döntést határozati formában kell meghozni. A törvény nem tartalmaz arra vonatkozó rendelkezést, hogy a jogi személy/gazdasági társaság mely belső szerve, a legfőbb szerv vagy az ügyvezetés jogosult e tárgyban joghatályos döntést hozni. Ezen hatásköri szabályra vonatkozóan a létesítő okiratban a tagok vagy az alapítók szabadon tehetnek rendelkezést. Mivel a legfőbb szerv döntési kötelezettségét e tárgykörben a törvény nem írja elő, így erre vonatkozó kifejezett, a létesítő okiratban szereplő rendelkezés hiányában a *Ptk. 3:21. § (1) bekezdése* alapján a jogi személy ügyvezetése jogosult a biztosítéknyújtásról határozni.

Amennyiben a hitelező egyáltalán nem kap biztosítékot, vagy azt nem tartja megfelelőnek, akkor második lépcsőként a jogi személy/gazdasági társaság által hozott döntés **felülvizsgálatát kérheti a nyilvántartó bíróságtól** (gazdasági társaságok esetében a cégbíróságtól) *a kézhezvételtől számított nyolc napos jogvesztő határidőn belül*. A bíróság az eljárás lefolytatását követően alaptalan kérelem esetén elutasítja a hitelező biztosítéknyújtásra irányuló igényét, vagy pedig megfelelő biztosíték szolgáltatására kötelezi a jogi személyt. Jogutódlás esetén a törvény kifejezett rendelkezése alapján a nyilvántartó bíróság törvényességi felügyeleti eljárás keretei között határoz.

A szankciós mechanizmusként beiktatott **bírósági eljárás folyamatban léte alatt az a szervezeti változás mindaddig nem jegyezhető be a nyilvántartásba**, tehát a biztosítéknyújtás elmaradása vagy nem megfelelő volta *akadályt gördít a szervezeti változás bírósági bejegyzése elé*. A törvény ehelyütt olyan, az eljárás menetébe illesztett tilalmat nevesít, amely megakadályozza a hitelezői érdekek hatékonyabb érvényre juttatása érdekében megakadályozza a szervezeti változás befejezését abban az esetben, ha a hitelező az igénybejelentés ellenére nem részesült biztosítékban. Csak a **részvénytársaság tőkeleszállítása** esetén rendezi a jogalkotó annak a kérdését, hogy a tőkeleszállítás cégbíróság általi bejegyzéséhez **kötelező mellékletként** kell csatolni az igazgatóság által tett azon nyilatkozatot, hogy a biztosítéknyújtás a társaság részéről megtörtént. Ezen túlmenően azonban a jogutódlás és a korlátolt felelősségű társaság tőkeleszállítása során az eljárási törvények további kifejezett rendelkezése hiányában nem dönthető el megnyugtatóan, hogy a nyilvántartó bíróság miként szerez tudomást arról, hogy a hitelező részére a biztosítéknyújtás megtörtént-e vagy sem. Ezen szervezeti változások bejegyzésére irányuló kérelemhez csatolandó kötelező mellékletek vonatkozásában nem került sor egyéb olyan okirat benyújtásának a megkövetelésére, amely

adatot szolgáltatna a bíróság részére arra vonatkozóan, hogy a társaság irányába hitelezői követelés érkezett-e vagy sem, illetve amennyiben a hitelezők a biztosíték-követelésre irányuló igényeiket a törvényes határidőn belül megtették, akkor a biztosíték nyújtására ténylegesen sor került-e. A kötelezően csatolandó mellékletek módosításának a hiányában felmerül tehát annak a kérdése, hogy a bíróság hivatalból köteles-e kutakodni arra vonatkozóan, hogy voltak-e hitelezői igénybejelentések, valamint a hitelezők részesültek-e biztosítékban.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM ÉS AMELYET MÉG TOVÁBBI OLVASÁSRA AJÁNLUNK

Miskolczi Bodnár Péter (szerk.) „Európai társasági jog” (KJK-Kerszöv; Budapest; 2004.)

Kisfaludi András „Társasági jog” (Complex; Budapest; 2007.)

Bakos-Kovács Kitti „Átalakulás és hitelezővédelem az uniós normák és a közép- és kelet-európai tagállamok jogának keresztmetszetében” (PhD értekezés; Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék; Szeged; 2012;

<https://doktori.hu/index.php?menuid=193&lang=HU&vid=10101>)

Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk). „A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal” (Wolter Kluwer; Budapest; 2013.)